

til det hele Kirkesamfund blive klar. Hvis derfor to Anskuelser staae mod hinanden i et Sogn, er det billigt, at den, der har Fleertallet, ogsaa faaer den vigtigste Ret ved Udnævnelsen af Præsten; men det vil ogsaa være billigt, at Mindretallet faaer den Ret, der kan tilkomme det, nemlig til at slutte sig til den Præst, det ønsker, forudsat at det selv afholde Udgifterne derved. Den Bei ere vi ved Forholdenes tvingende Magt førte ind paa, og den skulle vi udvikle videre, troer jeg. Dersom vi derimod gaae den Bei, som her er anviist, styrke vi kun det ufænde Stik af Enighed, hvor der ingen Enighed er, og hvor der maaskee ingen Enighed vilde være, naar der kom et større Liv. Jeg kan ogsaa henvise til Erfaringen; thi vi have heldigvis Menigheder her i Landet, hvor der er forskellige Anskuelser. De have paa sine Steder været nødt til at tye til Sognebaandsløsningen og Dannelse af Valgmenighed. Hvor Regjeringen nu har gjort Brug af den Grundfæstning, ikke at sende hverken Nr. 1 eller Nr. 2, men Nr. 3, der vil den i Reglen neppe have naaet sin Hensigt. Jeg kan idetmindste nævne et Par Steder, hvor det er skeet for at afværge Sognebaandsløsning, men hvor ikke alene de tidligere Sognebaandsløbere ere blevne ved at være Sognebaandsløbere, men endda ere tiltagne i Antal. Jeg kan paa den anden Side ogsaa nævne Exempler paa, at man har sendt til Menighederne Mænd, som have tilfredsstillet en stor Deel af Menigheden, men ikke en anden Deel. Man har sendt dem derhen for at see om muligt at modarbejde eller tilintetgjøre Mindretallets Anskuelser. Der er jo saaledes et bekjendt Forhold, som jeg gjerne kan nævne, det i Nyslinge. Der staae to Mænd med forskellige Anskuelser, hver med sin Menighed blandt Sognebeboerne. De to Dele have en Tid lang staaet temmelig skarpt, næsten bittert mod hinanden, saalænge man vilde søge paa udvortes Maade at vinge dem sammen; men da vare vi saa heldige at faae Valgmenighedsloven giben og bragt til Udførelse, og nu er Forholdet det bedste. Ja, jeg gad vide, om der findes mange Sogne, der kunne sættes i Sammenlig-

ning med dette i Henseende til kirkelig Sands og Liv. Hvad enten man seer paa Præsterne, Kirkefangerne eller Menighederne, ere de Alle glade og lykkelige ved den bundne Frihed. De søge hver til sin Kirke, og i mange Sogne der omkring, jeg kan næsten sige, misunder man dem det kirkelige Liv, der findes. Deres Kirker staae tomme, medens der paa dette Sted er propfuldt hver Søndag i begge Kirker. Er der noget Ondt i dette? Er det ikke et Liv, vi maatte ønske i andre Sogne? Vi have altsaa Erfaringen for os, at vi ikke skulle lægge formegen Vægt paa den falske Enighed; men lad os give hver Deel af Menigheden, hvad der tilkommer den, Fleertallet, hvad der tilkommer det, og Mindretallet, hvad der tilkommer det. Det ville Mindretallet finde fuldt begrundet, de ville være glade ved at faae en saadan Lov og ikke en som denne. Og hvad nu selve det Afgjørende angaaer, da maa man jo dog mærke, at der ved Siden deraf staaer: „Medmindre det af foreliggende Dplysninger fremgaaer, at han paa utilladelig Maade, selv eller gennem Andre, har indvirket paa Valget“. Ja, hvad er saa dette? Hvad er utilladelig Maade? Det ligger jo ganske i den høitærede Ministers Haand at bestemme det, og det kan være, at han kan finde, at det er utilladeligt, hvad Menigheden selv og Mange med den have fundet var meget tilladeligt. Der kan være mange Kræfter, der kunne komme i Bevægelse saavel i som udenfor Menigheden, maaskee ogsaa mellem de Geistlige, f. Ex. Provsten, som har været samlet med Udvalget, men har fundet dets Mening aldeles urigtig, og hvor let kan der da ikke opspores Et og Andet, som kan siges at være utilladeligt, eller i Fraastand faae Stik af at være det? Det fører os ind paa en Ufikkethed, der gjør, at selve denne Ret ingenlunde kan siges at være afgjørende. Jeg har været med, som det vil sees, i Kirkecommissionen til at opstille et andet Forslag end dette, et Forslag, som gik ud fra, at det var Regjeringen, som skulde indstille, og Menighederne, som skulde vælge. Det fik i sin Grundtanke en heel Deel Tilslutning i Commissionen og blev ved 2den Behandling